

HÄSSLÖ

Arkeologisk utredning etapp 2 inom fastighet Hässlö 5:1,
Västerås stad och kommun, Västmanlands län

JOSEFINE LÅÅS

Rapporter från Arkeologikonsult 2021:3527

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Ett av de schakt som grävdes vid utredningen (schakt 4)
med den rysk-ortodoxa kyrkan i bakgrunden. Foto från nordost.

ALLMÄNT KARTMATERIAL:

Fastighetskartan: © Lantmäteriet

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

© Arkeologikonsult 2021

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.

Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

HÄSSLÖ

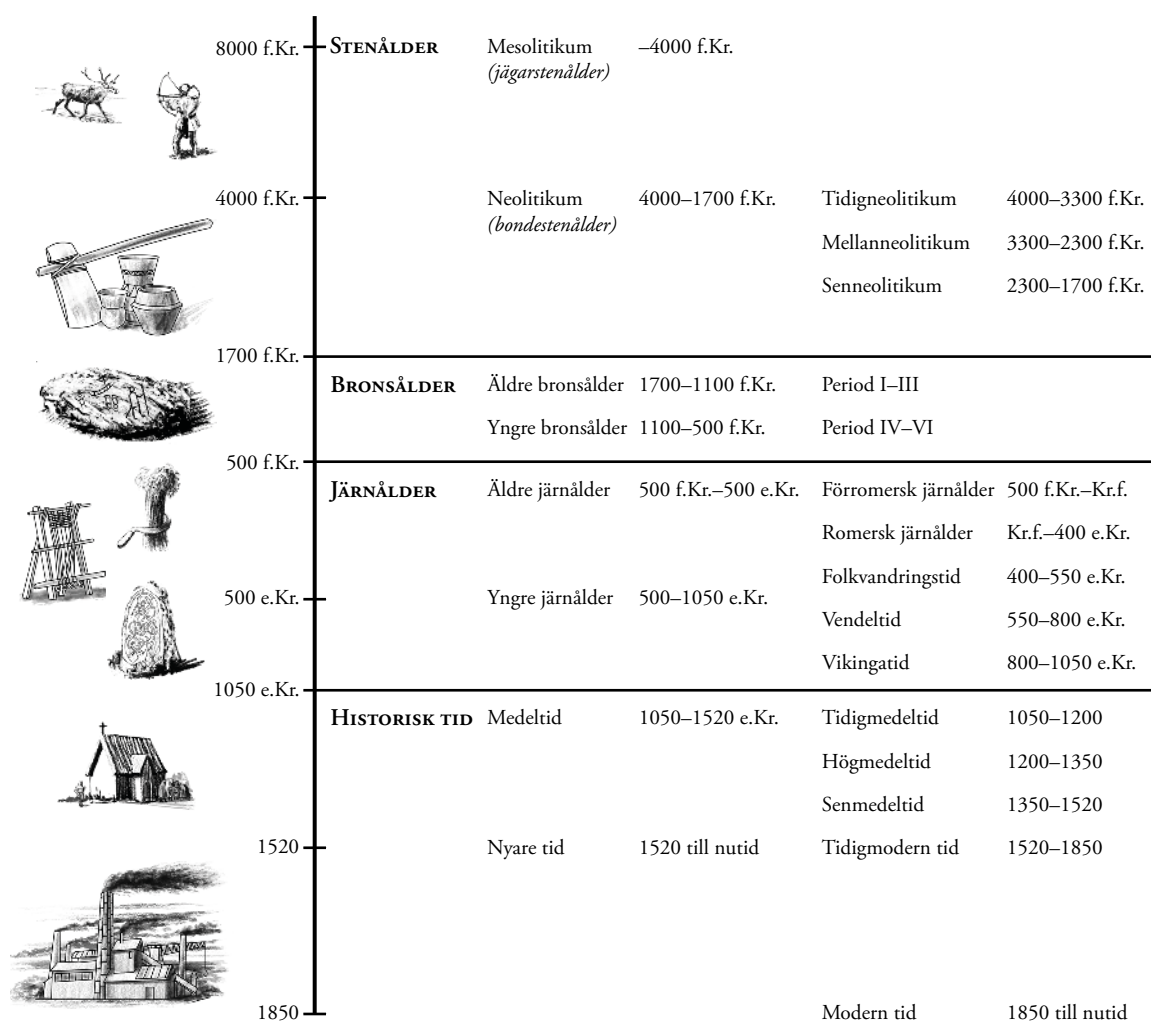
Arkeologisk utredning etapp 2 inom fastighet Hässlö 5:1,
Västerås stad och kommun, Västmanlands län

JOSEFINE LÅÅS

Rapporter från Arkeologikonsult 2021:3527

ARKEOLOGISK PERIODINDELNING

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen.

Fornlämning är en lämning som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850, är en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

Möjlig fornlämning innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning

eller inte. Lämningen måste vara bekräftad i fält. Möjlig fornlämning kan även anges för en lämning som har undersökts i samband med en arkeologisk undersökning, men där man inte fastställt lämningens utbredning.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som har tillkommit efter 1850, men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, till exempel fyndplats eller plats med tradition.

Ingen antikvarisk bedömning används för lämningar som blivit helt borttagna genom en arkeologisk undersökning eller förstörda. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår. Lämningar som endast är kända via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa och inte har kunnat återfinnas i fält, kan inte heller ha en antikvarisk bedömning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	7
INLEDNING	7
BAKGRUND.....	8
METOD OCH GENOMFÖRANDE	9
RESULTAT	10
AVSLUTNING	11
REFERENSER.....	11
Litteratur	11
Digital källa	11
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	12
BILAGOR	13
Bilaga 1. Schakttabell.....	13

Figur 1. Platsen för den arkeologiska utredningen i Hässlö öster om Västerås. Mot bakgrund av Terrängkartan, skala 1:50 000.

SAMMANFATTNING

Arkeologikonsult utförde den 15 juni en arkeologisk utredning etapp 2 inom fastighet Hässlö 5:1, Västerås stad och kommun (figur 1). Den arkeologiska utredningen genomfördes med anledning av att Kazan församling planerade att anlägga en parkeringsplats i anslutning till deras Rysk-ortodoxa kyrka.

Det utredda området omfattade cirka 400 m², där fyra schakt grävdes. Ett av schakten uppvisade spår av att man under modern tid utfört markarbeten på platsen, men samtliga schakt saknade arkeologisk indikation. Inget av antikvariskt intresse framkom.

INLEDNING

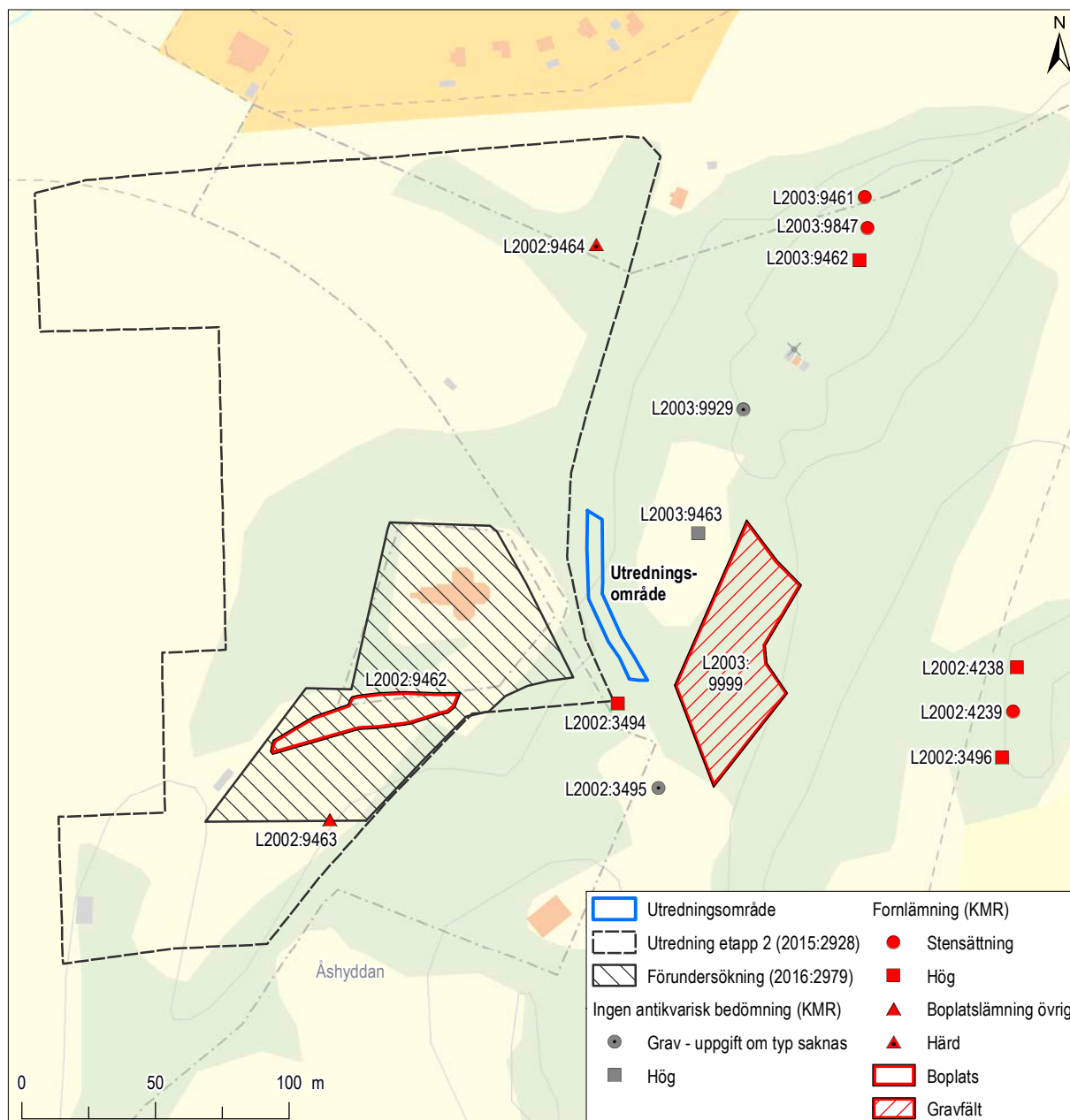
Arkeologikonsult har på uppdrag av Länsstyrelsen i Västmanlands län (Lst dnr 431-126-2021) utfört en arkeologisk utredning etapp 2 inom fastighet Hässlö 5:1 (figur 1). Utredningen föranleddes av att Kazan församling planerade att anlägga en parkeringsplats öster om deras Rysk-ortodoxa kyrka.

Syftet med utredningen var att ta reda på om i nuläget okända fornlämningar skulle komma att beröras av det planerade arbetsföretaget. I uppdraget ingick även att preliminärt avgränsa eventuella nyupptäckta fornlämningar inom området.

BAKGRUND

Utredningsområdet ligger strax väster om Västerås flygplats, med en närliggande fornlämningsmiljö som präglas av gravar som ligger på Badelundaåsen och spridda boplatlämningar väst om åsen (figur 2). Öster om området ligger ett gravfält med 20 gravar (L2003:9999) och flera ensamliggande högar och stensättningar (figur 3). Strax väst och

norr om gravfältet finns fyra ensamliggande gravar, vilka samtliga har schaktats sönder eller helt tagits bort (L2002:3494, L2002:3495, L2003:9463 och L2003:9929). Enligt anteckningar i inventeringsboken kan detta ha skett så sent som 1988, då ett skolhus som stått på platsen rivits.

Figur 2. Utredningsområdet i förhållande till intilliggande lämningar enligt Kulturmiljöregistret (KMR). På planen syns även de områden som ingick i den utredning (2015:2928) och förundersökning (2016:2979) som Arkeologikonsult tidigare genomfört i närheten av utredningsområdet. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:2500.

Figur 3. Översiktsbild mot det gravfält (L2003:9999) som ligger strax sydost om utredningsområdet. Foto från nordväst.

Sydväst och norr om området finns boplatsslämningar som påträffades vid tidigare undersökningar, utförda av Arkeologikonsult år 2015 och 2016 (Sillén 2015 och 2016). I samband med dessa undersökningar påträffades boplatsslämningar i form av gropar, stolphål och härdar, med dateringar från yngre bronsålder till sen vikingatid/tidigmedeltid. Inom den boplatssom då påträffades (L2002:9462)

framkom stolphål i rader som gick i ungefärlig öst – västlig riktning. Stolphålen tolkades ha ingått i ett par hägnadsrader med kraftiga stolpar.

Ett tolkningsalternativ var att de ingått i en processionsväg som kan ha lett till det ovan nämnda gravfältet på Badelundaåsen.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Utredningsområdet utgjordes av en långsmal, cirka 400 m² stor, yta som låg utmed befintlig väg i åskammens sluttning. Platsen var vid undersökningstillfället beväxt med sly, varför de fyra schakten grävdes där det var möjligt att komma fram med maskinen. Sammanlagt undersöktes cirka 7 % av ytan.

Schakten grävdes skiktvis ned till orörd undergrund. De dokumenterades genom inmätning med RTK-GPS, fotografering och skriftlig beskrivning. Inmätningar och beskrivningar överfördes sedan till ett GIS-baserat verktyg (SiteWorks) för vidare bearbetning. Schakten fylldes igen efter avslutad undersökning.

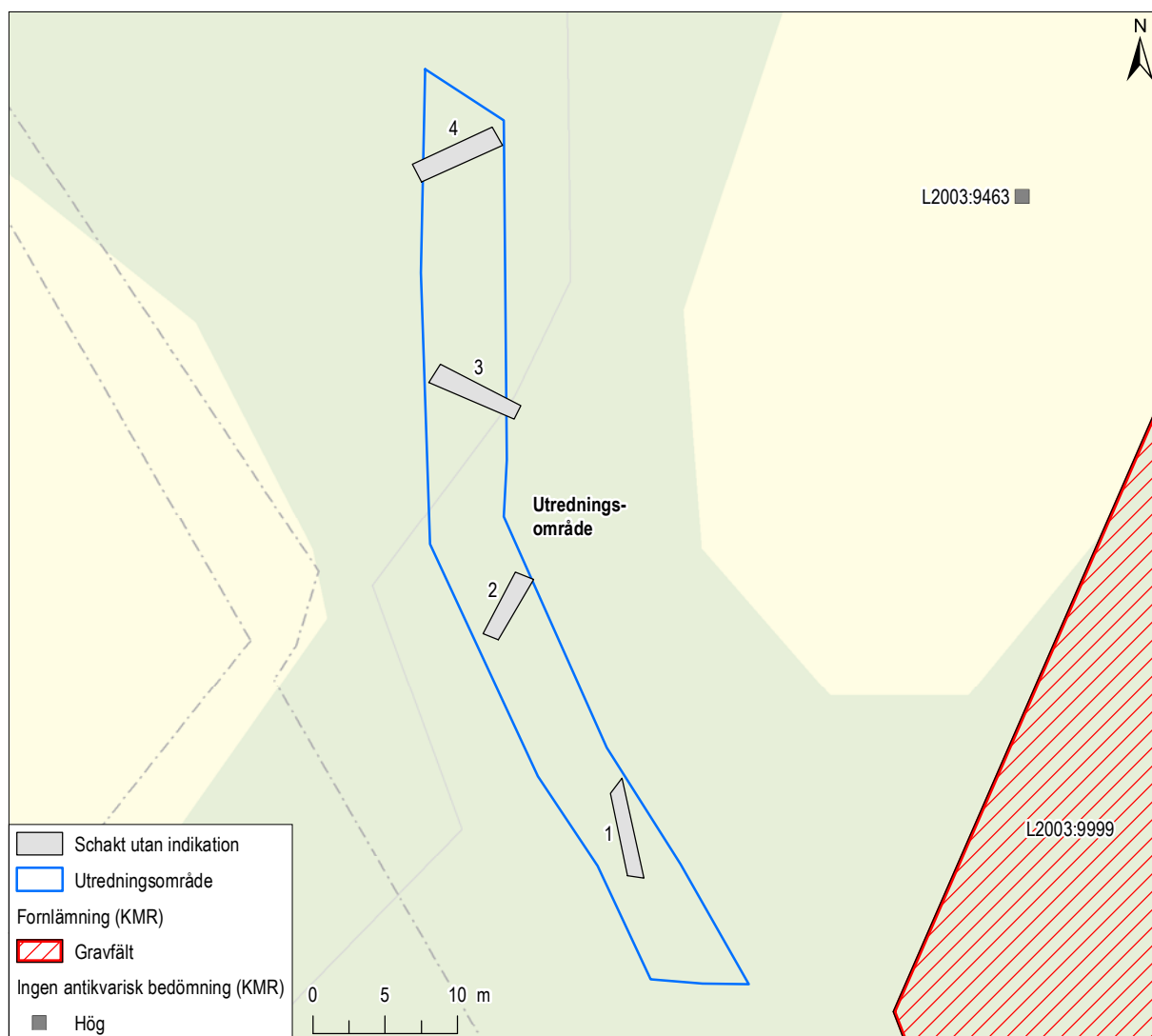
RESULTAT

För att täcka in olika delar av området togs fyra mindre schakt upp (figur 4). Dessa var cirka 5–6 meter långa och omkring 1,5 meter breda. Schaktdjup varierade mellan cirka 0,5–0,7 meter. Inga anläggningar eller kulturlager påträffades i övrigt och tre av schakten innehöll endast naturligt material.

I schakt 1 framkom dock, på cirka 0,45 meters djup, ett omrört lager med tegelkross, tegelstenar samt ett fåtal skärvor porslin av sentida typ (figur 5) och en mindre skärva av buteljglas. Det överlagrades av påfört naturmaterial av sand och åsgrus, vilket talar för att markarbeten sannolikt har utförts på platsen under modern tid.

Figur 5. De två porslinsskärvor av sentida typ som påträffades i schakt 1, lagda på en av de stora tegelstenar som hittades i samma omrörda lager.

Figur 4. De fyra utredningsschakten inom utredningsområdet. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:500.

AVSLUTNING

Vid den arkeologiska utredningen framkom inget av antikvariskt intresse och således inte heller någon fortsättning på de boplatslämningar som påträffats vid tidigare undersökningar. Om lämningar har funnits på platsen kan de möjligen ha schaktats bort samtidigt som när de intilliggande gravarna

förstördes. Alternativt i samband med att det påförda lagret i områdets södra del tillkommer. Lagret med rasering skulle kunna komma från den tidigare nämnda rivna skolbyggnad som legat strax öst om utredningsområdet.

REFERENSER

Litteratur

SILLÉN, P. 2015. *Hässlö – Boplatslämningar från yngre järnålder och tidigmedeltid i Badelunda socken, fastigheten Hässlö 5:1, Västerås kommun, Västmanlands län*. Rapport från Arkeologikonsult 2015:2928.

SILLÉN, P. 2016. *Hässlö – Stolphål och gropar från yngre bronsålder och förromersk järnålder vid foten av Badelundaåsen. Hässlö 5:1, Badelunda socken, Västerås kommun, Västmanlands län. Arkeologisk förundersökning*. Rapport från Arkeologikonsult 2016:2979.

Digital källa

KULTURMILJÖREGISTRET (KMR)
Riksantikvarieämbetets söktjänst (Fornsök) med alla kända registrerade fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar i Sverige
<https://app.raa.se/open/fornsok/>

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnr:	3527
Länsstyrelsens diarienummer:	431-126-2021
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2021-06-08
Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Företagare:	Kazan församling
Uppdragsnr i KMR:	202100778
Län:	Västmanland
Landskap:	Västmanland
Kommun:	Västerås
Socken:	Västerås
Fastighetsbeteckning:	Hässlö 5:1
Typ av undersökning:	Arkeologisk utredning etapp 2
Utförandetid:	15 juni 2021
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdsystem:	RH2000
Projektledare:	Josefine Låås
Rapportansvarig:	Josefine Låås
Fältpersonal:	Josefine Låås
Planer och layout:	Ida Söderström
Kvalitetsgranskning:	Johan Blidmo
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs

BILAGA 1. SCHAKTTABELL

Schakt- nr	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning
1	1,5 x 5,5	0,5–0,75	1) Matjord 0,2–0,25 m. 2) Matjordsblandad brun sand 0,15 m. 3) Ren, påförd gul sand 0,1–0,2 m. 4) Omrört, mörkbrunt lager med sotiga inslag, med tegelkross, enstaka porslinskrävor (1900-tal), plan- och flaskglas. Tegelstenar ca 0,28 x 0,17 x 0,08 m. 5) Grusig morän, undergrund.
2	1,4 x 4,8	0,6–0,75	1) Matjord 0,2–0,3 m. 2) Grusig, stenblandad sand 0,3–0,4 m. 3) Grusig morän, undergrund.
3	1,4 x 5,7	0,4–0,6	1) Sandblandad mörkbrun matjord 0,2–0,25 m. 2) Gulbeige finsand med stenar 0,2–0,4 m. Undergrund.
4	1,7 x 6	0,4–0,7	1) Mörkbrun matjord 0,2–0,3 m. 2) Gul fin sand med stenar 0,25–0,45 m. Undergrund.

Rapporter från Arkeologikonsult 2021:3527